

Amb D de Déu

Los Angeles ha vist l'estrena de l'últim film d'Antoni Ribas. *Dalí*, un film gestat amb polèmica, ha reunit els mitjans de comunicació d'Europa i els Estats Units per exportar-se al món.

“Si la pel·lícula no agrada, no hi faria res el nom de Dalí.”

Des de fa més de cinc anys, el director de *La ciutat cremada*, o de *Victòria!*, ha estat seguint el seu últim projecte cinematogràfic. El 1985, l'expedient de sol·licitud de subvenció no li va ser respost. El 1986 es va presentar a la comissió amb un nou pressupost. El guió, massa llarg, va ser l'excusa excel·lent per a una no-

va denegació. Montserrat Roig i Enric Gomar hi van treballar per reduir-ne la durada.

El 1987, el projecte va ser presentat i refet. És l'època de Méndez-Leite i la d'una nova denegació que desembocarà finalment en una *asseguda* del director català davant la Delegació del Govern per protestar pel tracte injust

al seu projecte sobre el film de Dalí. Finalment, una coproducció italo-americana de DBFILMS i catalana amb Montornés Films porta a les pantalles un film que s'espera amb expectació després d'haver rodat en escenaris catalans, búlgars i novaiorquesos, l'època daliniana dels quaranta que coincideix amb la seva fugida del nazisme, París, i

els *flashbacks* que el condueixen a la infància de la mà d'un Quinn fill, Lorenzo, i d'un Antoni Ribas disposat a cantar definitivament victòria.

—Aquest ha estat un film que ha portat Antoni Ribas a treballar més a fora...

—He estat anant a Los Angeles constantment. Fins fa poc vam estar enregistrant els

darrers detalls. Per exemple, ha portat molta feina el que nosaltres anomenem doblatge perquè ni que ja havíem filmat en anglès, calia posar les veus quan ja s'havien fet, i ni que tinguin menys tradició perquè allà gairebé no es dobla res, hi ha menys experiència i els preocupa la meticulositat per obtenir el so directe.

—*¿Hi ha autèntica expectació fora dels circuits simplement d'espectadors?*

—Per tot el que jo he estat veient, sí. A Estats Units mateix ha mogut una sèrie de gent i de productores importantíssimes mundialment parlant. A Roma, per exemple, on hem fet la música amb Antonio Sechi, també he pogut comprovar moments no d'expectació sinó d'impacte i d'emoció envers la figura representada de Dalí a la pel·lícula.

—*¿Quin tant per cent hi ha en aquesta expectació pel nom de Dalí, quin tant per cent pel d'Antoni Ribas, i quin tant per cent pel cinema català?*

—Hem de ser francs, un vuitanta per cent s'ha d'adjudicar al nom de Dalí. Però tampoc no n'hi ha prou. Totes les temptatives que hem fet són d'acceptació. Si la pel·lícula no agradés, no hi faria res el nom de Dalí.

—*¿Quin és el Dalí que ha presentat Antoni Ribas?*

—Doncs, un Dalí dels anys quaranta, un Dalí jove, però del moment més creatiu, que s'escapa dels nazis, a Bordeus, arriba a Figueres, hi ha la baralla amb el pare, es trasllada a Madrid, l'intent de seducció feixista, la seva anada a Lisboa on es troba amb René Clair i molta gent de l'època, arriba a Nova York, la famosa imatge del

pa al cap, l'entrevista amb un periodista on explica gairebé tota la vida de la seva infància i on es desvetllen moltes idees, maneres de pensar; hi surt també la seva relació amb els surrealistes, amb Gala, a través d'un guió molt àgil i de moltes escenes que s'ha aconseguit després de quatre revisions i de quatre guions abans d'arribar al definitiu. Jo m'atreviria a dir que el film diu allò més interessant que la gent espera sobre qualsevol recreació que es faci del pintor.

—*Ja havies tractat personalment amb Dalí quan vas rodar Catalans Universals...*

—Sí, tant aquell contacte de l'any 78 com altres assessoraments han servit de documentació a aquest llarg procés carregat de problemes...

—*La famosa pancarta davant la Delegació del Govern...*

—És que tenia i tinc encara proves que la pel·lícula anava sent rebutjada sistemàticament com a part de la història de l'herència de Dalí que després s'ha desvelat. Hi havia una mena de pacte tàcit, difícil de demostrar, però que deixa entreveure que la gent que envoltava Dalí manifestaven que si es feia la pel·lícula podia afectar el canvi de l'herència. Aleshores vaig rebre l'ajuda de la Generalitat i a més els drets d'antena de TV3. Amb la mort de Dalí, el mateix ministre Semprún ha adobat el que no van fer els seus antecessors. Es pot dir que hem arribat a un final feliç.

—*Un Dalí feliç pressupostat en...*

—Cinc-cents milions. Tres-cents entre americans i italians que cobreixen bàsicament els actors, el guió i la

infraestructura. La resta, dos-cents milions, per part nostra. He treballat d'una manera que no havia pogut fer mai, però. Mentre rodàvem, la pel·lícula ja ha estat promocionada, se n'ha parlat, hi ha una feina de producció espectacular que fa que italians i americans que en porten la batuta i creuen en el film arribin a un bon resultat.

—*¿Es veritat que hi va haver una certa imposició del personatge de Dalí, amb Lorenzo Quinn?*

—No, no, no és així... Em sembla molt bé que es pugui aclarir. Hi va haver el *casting*. Em van proposar actors. Jo em mirava vídeos amb proves. I de la meua selecció final de quatre o cinc, ells volien ser lliures de fer els tractes de condicions amb el que seria el personatge. Així va sortir el fill d'Anthony Quinn, Lorenzo, però acceptat totalment per la meua tria.

—*¿I ara, després del rodatge?*

—Per a mi és un gran actor. Com el seu pare, és clar. A més té una semblança extraordinària amb Dalí.

—*¿I el paper de Gala?*

—La gent deu conèixer Sarah Douglas per *Superman*, o *Falcon Crest*, però també ha fet molt de teatre anglès ni que visqui a Los Angeles, i això ha donat un resultat extraordinari.

—*¿Antoni Ribas ja ha oblidat Victòria?*

—No, és clar que no! Precisament aquest *Dalí* es fa gràcies a *Victòria*, perquè els mateixos productors italians van entrar en contacte amb nosaltres després d'haver vist els *trailers*, i d'allí van sorgir els primers projectes.

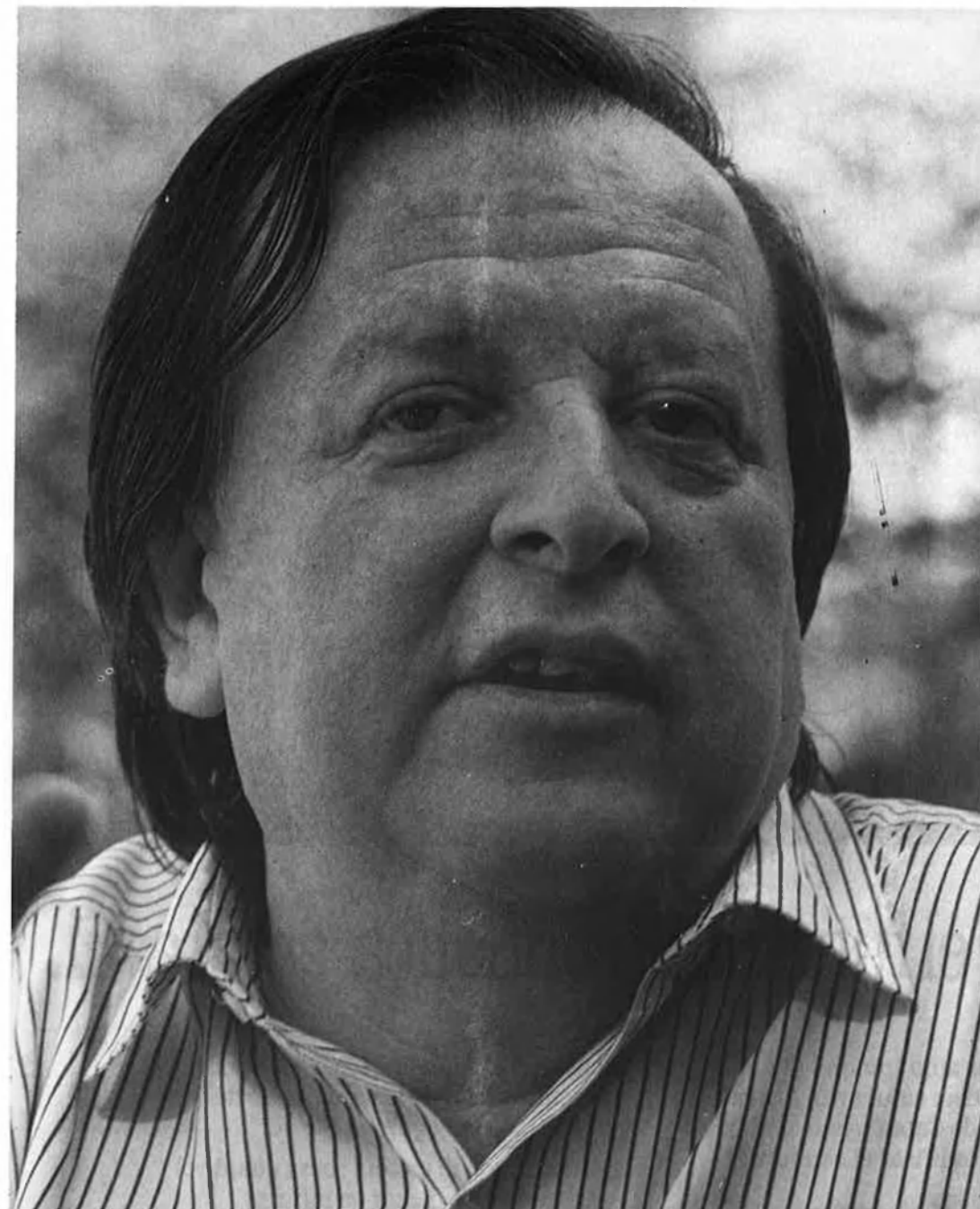
—*¿No et deixes vèncer pel pessimisme, oi? Victòria hauria pogut ser un bon mo-*

tiu per agafar-t'ho pel costat dolent i acumular mala bava amb la gent de casa...

—Mira, maneres de ser... Jo espero que la gent es tranquil·litzi. Quan sigui el moment, faré unes revisions de *Victòria* i estic encara segur que haurà de tenir la seva acceptació. Va anar a Biarritz i Montreal, i sempre amb possibilitats d'arribar molt a prop del premi.

—*¿Vas agafar un mal mo-*

“Si alguna cosa té Dalí, és que he fet la pel·lícula que he volgut jo, no la que ha imposat cap ministeri. (...) Jo m'atreviria a dir que el film diu allò més interessant que la gent espera sobre qualsevol recreació que es faça del pintor”.

ment? ¿O anaven per mi, que diuen?

—No ho sé. Sempre he estat una persona al màxim d'independent, posa extremista i tirant a *anarco* si vols. Però això no ven, i no és gens simpàtic.

La història de *Victòria* podia ser que no interessés segons qui o que no estigués de moda. De segur que d'ací a deu anys tot es veurà d'una altra manera.

—¿Estàs dient que al 2000, l'any futurista, sere m'tots anarquistes?

—Home, entre cometes almenys. Seguiré sense tenir grups ni capelletes, seguiré, si puc, anant per lliure. I això té un preu. No voldria haver de dir que a fora em reconeixen molt més que a casa. Per sobre de tot, però, històries, arguments i temes, les pel·lícules funcionen si agraden.

—Qui no s'arrisca no pis-

ca, diuen...

—Potser jo em vaig arriscar molt amb *Victòria!*

—Però vivim el moment dolç de la subvencionitis...

—¡Situació espantosa! Si alguna cosa té *Dalí* és que he fet la pel·lícula que he volgut jo, no la que ha imposat cap ministeri. Jo a Méndez-Leite no li penso dir mai més *Marieta* si vols filar, sobretot arran de la seva proposta que deixés córrer *Dalí* a canvi

d'una subvenció per a un altre tema.

—¿Dalí et pot portar a produir més a fora?

—A mi m'agradaria i no ho descarto gens. Tinc una proposta sobre la vida de Freud. Però primer vull veure què passa amb Dalí abans d'arribar a Freud...

—*Un salt entre genis...*

—A Los Angeles tenen la paraula.

Andreu Sotorra